

SVÄTOSTÁNOK

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

2Moj 35,1–36,7; 1Moj 1,1; 2Moj 36,8–39,31; Heb 7,25; 2Moj 40,1–38; Ján 1,14

ÚVODNÝ TEXT

³⁴Vtedy oblak zakryl stan stretávania a Hospodinova sláva naplnila príbytok. ... ³⁸Hospodinov oblak býval nad príbytkom cez deň, ale v noci bol v ňom oheň, takže ho videli všetci Izraeliti počas celého svojho putovania. (2Moj 40,34.38).

V Starej zmluve bolo hlavnou úlohou Božieho ľudu žiť v úzkom vzťahu s Hospodinom, uctievať Ho a slúžiť Mu, a tiež zjavovať správny obraz Boha ostatným národom (5Moj 4,5–8). Rovnaké poslanie máme aj my dnes.

V rajskej záhrade sa Adam a Eva skryli pred Bohom. Hriech totiž spôsobil, že sa Ho začali báť. Následkom hriechu je strach z Boha. Tento strach prekrúca a kriví náš pohľad na Jeho charakter. Dobrou správou je, že Boh robí prvý krok, aby vzniknutú priepasť preklenul. Zo svojej vlastnej iniciatívy prichádza zaceliť trhlinu a opraviť narušený vzťah. Boh volá hriešnika späť k sebe: „Kde si?“ (1Moj 3,9) Naším prvoradým poslaním je teda predstavovať ľuďom okolo nás skutočný charakter Boha a Jeho milujúce a spravodlivé skutky. Keď ľudí priťahuje Boh a sú presvedčení o Jeho nesebeckej láske k nim, odovzdajú Mu svoj život. Práve vtedy sa rozhodnú poslúchnuť, čo im hovorí, aby robili. Uvedomujú si totiž, že Bohu ide o ich vlastné dobro.

Svätyňa názorne zjavovala, že Boh je ľudstvu blízky, a zároveň odhaľovala ľuďom tie najväčšie pravdy o Bohu. Tou najdôležitejšou pravdou je, že Boh zachraňuje tých, ktorí k Nemu prichádzajú vo viere.

OSNOVA LEKCIE

Hlavnou témou záverečnej lekcie bude význam svätostánku v Starej zmluve ako miesta Božej prítomnosti medzi Jeho ľuďmi, zjavujúceho Jeho charakter a plán spásy a jeho naplnenie v Ježišovi Kristovi, ktorý prebýval medzi ľuďmi, a v Novom Jeruzaleme, kde bude Boh navždy prebývať so svojim ľuďmi.

- 2Moj 35,1–3: Svätyňa a sobota – symboly Božej túžby byť s ľuďmi (nedeľa)
- 2Moj 35,30–36,7: Dary a Boží Duch pri stavbe svätostánku (pondelok)
- 2Moj 36,8–39,31: Dokončenie svätyne podľa Božích pokynov (utorok)
- 2Moj 40,34–38: Božia sláva naplní svätostánok (streda)
- Ján 1,14: Ježišovo prebývanie medzi ľuďmi ako naplnenie významu svätyne (štvrtok)

SOBOTA HOSPODINOVA

¹Mojžiš zhromaždil celú pospolitosť Izraelitov a povedal im: „Hospodin prikázal, aby ste dodržiavali toto: ²Šesť dní budete vykonávať svoje práce a v siedmy deň budete mať svätú sobotu sviatočného odpočinku pre Hospodina. Každý, kto by vtedy konal nejakú prácu, musí zomrieť. ³V sobotný deň nebude nikto zakladať oheň v nijakom príbytku.“ (2Moj 35,1–3)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Odporcovia soboty ako siedmeho dňa tvrdia, že sobota bola určená len pre Židov alebo že Židia o sobote prvýkrát počuli až na Sinaji. Takéto argumenty sú, samozrejme, nepravdivé. Veď siedmy deň bol oddelený a posvätený už v Edene (pozri 1Moj 2,1–3) a Židia svätili sobotu už pred Sinajom (pozri 2Moj 16,22–29). Nech sú argumenty odporcov akékoľvek, niet pochýb, že sobota bola od začiatku významnou súčasťou života hebrejského ľudu.

Akú pravdu pripomína ľuďom úvodný text (2Moj 35,1–3) v súvislosti s výstavbou svätyne?

Sobota vydávala v minulosti, vydáva v súčasnosti a bude vydávať aj v budúcnosti posolstvo o Bohu – kto je a aké mocné diela koná. Sobota nám pripomína Jeho stvoriteľské a spasiteľné skutky a zameriava našu pozornosť na Boha, ktorý chce prebývať so svojím ľudom. Týmto spôsobom sobota aj svätyňa poukazujú na to isté: na Božiu prítomnosť v našom živote.

Sobota starozmluvnej cirkvi prináša mnohoraké posolstvo. Jeho podstatu možno zhrnúť do piatich kľúčových bodov:

- (1) *Boh je Stvoriteľ.* Biblia sa začína práve týmto ohromujúcim a mimoriadne dôležitým vyhlásením (1Moj 1,1). Sobota je živou pamiatkou Božieho stvorenia (1Moj 2,2,3; 2Moj 20,8–11). Z pravdy, že Boh je náš Stvoriteľ, plynú všetky ostatné biblické pravdy.
- (2) *Mesiáš príde.* Nádej na Jeho príchod vychádza z Božieho zaslúbenia o Potomstve, ktoré premôže hada (satana) a prinesie víťazstvo nad zlom.
- (3) *Boh ustanoví svoje kráľovstvo a sobota je predchuťou tohto kráľovstva.*
- (4) *Spása prichádza od Hospodina.* Boží ľud vydáva svedectvo, že Boh je ich Spasiteľ a Vykupiteľ a že spása prichádza ako výsledok Jeho milosti – a jedine Jeho milosti.
- (5) *Boh je najvyšším Sudcom všetkých ľudí.* Pre tých, ktorí Mu vytrvalo vzdorujú a popierajú Ho, nie je pripravená žiadna budúcnosť. On však slobodne dáva večný život tým, ktorí Ho nasledujú.

APLIKÁCIA

■ Hebrejský novinár a esejista Achad ha-Am napísal: „Viac než Židia zachovávali sobotu, sobota zachovávala Židov.“ Hoci by sme to ako adventisti asi takto nevyjadrili, akú dôležitú úlohu má sobota v živote našej cirkevnej rodiny?

OBETY A DUCH

³⁰Mojžiš povedal Izraelitom: „Pozrite, Hospodin povolal po mene Becaleela, Uriho syna, Chúrovho syna z Júdovho kmeňa. ³¹Naplnil ho Božím duchom, dal mu múdrosť, chápatosť, zručnosť pre každú prácu, ³²aby mohol zhotovovať návrhy a uskutočňovať ich v zlate, striebre a bronz, ³³okresávať kamene na osádzanie, opracúvať drevo, aby mohol zhotovovať všetky umelecké práce. ³⁴Dal mu aj schopnosť poučať iných, jemu aj Oholiábovi, Achisamáchovmu synovi z Dánovho kmeňa. (2Moj 35,30–34)

Prečítajte si 2Moj 35,4–36,7. Aké dôležité poučenia môžeme nájsť v týchto textoch pre nás dnes?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Na stavbu svätostánku bolo potrebné množstvo rôzneho vzácneho materiálu. Všetko sa podarilo zhromaždiť vďaka štedrými darom Božieho ľudu, ktorý dával zo srdca, ochotne a s radosťou. Darovali zlato, striebro, bronz, jemné plátno, drahé kamene, jedinečné látky, akáciové drevo, olivový olej, korenie a mnoho ďalších potrebných vecí. Ľudia tiež darovali svoj čas a svoju silu. Vďaka usilovnej práci na svätostánku a jeho zariadení sa podarilo vyrobiť všetko potrebné. Krajčíri museli utkať odevy pre kňazov, ktorí slúžili vo svätostánku. Bohato zdobený odev veľkňaza navyše zahŕňal náprsník a turban. Boh mimoriadne požehnal Izraelitov prostredníctvom darov, ktoré im Egypťania dali pri ich odchode z Egypta. Teraz nadišla príležitosť priniesť tieto dary ako obeť vďačnosti za milosrdné a mocné Božie vedenie. Boh viedol svoj ľud tak, aby z vďačnosti vykonali dielo na Jeho slávu.

Ľud dával s takou radosťou a hojnosťou, že Mojžišovi povedali: „Ľud prináša oveľa viac, než treba na dokončenie diela, ktoré Hospodin prikázal vykonať.“ (2Moj 36,5) Takže Mojžiš musel napokon zastaviť prinášanie darov, „lebo toho, čo doniesli, bolo dosť na vykonanie všetkých prác, ba aj zvýšilo“ (2Moj 36,7). Prostredníctvom vedenia Svätého Ducha Boh vystrojil a zmocnil ľudí, aby postavili svätostánok podľa presných pravidiel. Becaleela, Oholiába a ďalších Hospodin „naplnil Božím duchom“ (2Moj 35,31), čo znamená, že boli obdarení zručnosťami, múdrosťou a umeleckými znalosťami, aby dokonale zvládli všetku prácu. Bol to obrovský projekt a musel byť vytvorený presne podľa vzoru, ktorý Boh ukázal Mojžišovi.

Je príznačné, že dar Svätého Ducha súvisel s rôznymi schopnosťami a zručnosťami ľudí, ktoré boli dôležité pri stavbe svätostánku. Byť naplnený Duchom nie je magický proces. Neznamená to ani, že človek v sebe objaví nejaké špeciálne duchovné sily. Boh dáva svojim nasledovníkom moc, aby napredovalo Jeho dielo a Jeho ciele.

- Aké duchovné dary si dostal, keď ťa naplnil Svätý Duch? Pamätaj, že duchovné dary môžu prekvítať iba vtedy, keď vo svojom živote pestuješ ovocie Ducha (Gal 5,22.23).

APLIKÁCIA

DOKONČENIE SVÄTYNE

¹Becaleel urobil archu z akáciového dreva dva a pol lakťa dlhú, jeden a pol lakťa širokú a jeden a pol lakťa vysokú. ²Zvnútra i zvonka ju pokryl rýdzim zlatom a na jej vrch dal zlatú obrubu. ... ⁶Zhotovil aj vrchnák z rýdzeho zлата dva a pol lakťa dlhý a jeden a pol lakťa široký. ⁷Na oboch koncoch vrchnáka urobil dvoch cherubov z tepaného zлата: ⁸jedného cheruba na jednom konci a druhého na druhom. Cherubov urobil na oboch koncoch vrchnáka. ⁹Cherubi mali hore vystreté krídla tak, že nimi zakrývali vrchnák. Tvármi boli obrátení k sebe a hľadeli na vrchnák. (2Moj 37,1.2.6–9)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Zoznám sa s textom 2Moj 36,8–39,31. Prečo dal Boh ľuďom v súvislosti so svätyňou také jasné pokyny? Čo sa z toho môžeme naučiť o tom, ako Bohu záleží aj na drobnostiach?

Mojžiš sa postaral o to, aby bol svätostánok postavený starostlivo a aby sa všetci pri jeho stavbe dôsledne riadili pokynmi, ktoré Boh vydal na vrchu Sinaj. Biblický text hovorí v súvislosti so svätyňou o nasledovných častiach: (1) svätostánok s rôznymi tkaninami, závesmi a súčasťami (2Moj 36,8–38); (2) archa (2Moj 37,1–9); (3) stôl na predkladanie chleby (2Moj 37,10–16); (4) svietnik (2Moj 37,17–24); (5) kadidlový oltár (2Moj 37,25–29); (6) oltár na zápaly (2Moj 38,1–7); (7) umývadlo na umývanie (2Moj 38,8); (8) nádvorie (2Moj 38,9–20) a (9) materiál použitý na svätostánok (2Moj 38,21–31). Text 2. Mojžišovej 39 pokračuje opismi efódu, náprsníka a ďalších častí kňazského odevu.

Svätyňová služba a všetky použité predmety boli podobenstvom evanjelia. Predstavovali celý Boží plán vykúpenia. Rôzne obrady zobrazovali: (1) Boží odpor k hriechu a spôsob, ako s hriechom zaobchádza, (2) spôsob, akým Boh zachraňuje kajúcich ľudí, (3) osud bezbožných a (4) ako Boh zabezpečí slávnú budúcnosť, ktorá bude bez zla a hriechu.

Počas roka sa vo svätyni vykonávali dve rôzne, ale úzko súvisiace služby, *denná* a *ročná*. Táto dvojfázová služba ilustrovala, ako Boh zaobchádza s hriechom a zachraňuje hriešnikov. Prostredníctvom *dennej* služby (hebr. *tamid*; „neustála“, „každodenná“) vo svätyni Boh ubezpečil tých, ktorí činili pokánie, že im odpustil hriechy a milostivo im ponúkol záchranu. Na prijatie tohto daru spásy bolo potrebné priniesť obeť a tieto obeť poukazovali na smrť Mesiáša, ktorého krv „nás očisťuje od každého hriechu“ (1Ján 1,7). Stredobodom tohto daru bolo vyznanie hriechu a prijatie rúcha Kristovej spravodlivosti (Ž 32,1.2). Týmto spôsobom mal kajúci hriešnik zaistené odpustenie a mohol sa radovať zo spasenia.

Výročná služba (hebr.: *jamim noraim*; „hrozné dni“, „dni bázně“), ktorá sa konala v *Deň zmierenia*, ukazovala, ako Boh odstraňuje hriech, rieši problém s hriechom a zabezpečuje budúcnosť bez hriechu (3. Mojžišova 16; Ján 1,29).

V súčasnosti vnímame Kristovu dvojfázovú službu v nebeskej svätyni ako ďalšie vyjadrenie Božieho diela pre nás. Kristus koná *nepretržitú* príhovornú službu (Heb 7,25) a napokon sa uskutoční záverečný *súd*, ktorý prinesie konečné riešenie problému zla (Dan 7,13.14.22.27; Dan 8,14; Žj 21,4).

Svätyňa bola miestom, kde ľudia Boha uctievali, chválili a vyjadrovali Mu svoju vďačnosť. Uctievanie súvisí s udržiavaním vzťahu s Bohom, ktorý pozýva veriacich do spoločenstva s Ním.

APLIKÁCIA

- Podrobné pokyny na stavbu svätostánku odhaľujú, ako veľmi Bohu záleží na každom aspekte Jeho príbytku a na spôsobe, akým chce byť uctievaný. Ako ťa toto poznanie povzbudzuje v tvojom osobnom kráčaní s Bohom? Ako môžeš uplatniť túto pozornosť na detaily a poslušnosť vo svojom vlastnom duchovnom živote, v uctievaní a každodennej službe Bohu?

BOŽIA PRÍTOMNOSŤ VO SVÄTOSTÁNKU

³⁴Vtedy oblak zakryl stan stretávania a Hospodinova sláva naplnila príbytok. ³⁵Mojžiš sa nemohol priblížiť k stanu stretávania, lebo nad ním sa vznášal oblak a Hospodinova sláva naplňala príbytok. ³⁶Kedykoľvek sa sponad príbytku oblak zdvihol, Izraeliti sa vydali na pochod zo všetkých svojich zastávok. ³⁷Keď sa však oblak nedvihol, nepohli sa dotiaľ, kým sa nezdvihol. ³⁸Hospodinov oblak býval nad príbytkom cez deň, ale v noci bol v ňom oheň, takže ho videli všetci Izraeliti počas celého svojho putovania. (2Moj 40,34–38)

Prečítaj si text 2Moj 40,1–38. Ako Izraeliti rozpoznali Božiu prítomnosť?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Záverečná kapitola knihy Exodus opisuje posvätenie svätostánku a umiestnenie „Svedectva“ (Desatora) v arche svedectva. Zasvätenie svätostánku bolo vrcholnou udalosťou Izraela na Sinaji.

Božou slávou je Jeho svätosť, Jeho charakter a Jeho milujúca prítomnosť, ktorá spočíva v Jeho добрote (2Moj 3,5; 2Moj 33,18.19). Hospodinova prítomnosť naplnila svätostánok a bola viditeľná ako oblak, sláva, *šekina*. Kniha Exodus sa končí dôrazom na Božiu prítomnosť, ktorá viedla Izraelitov – v oblaku Hospodinovom cez deň a v ohnivom oblaku v noci. Hebrejský ľud mal veľmi silným spôsobom zažiť nielen realitu Boha, ale aj Jeho blízkosť a trvalú prítomnosť, keď ich viedol.

Mojžiš postavil príbytok v prvý deň prvého mesiaca v druhom roku od vyjdenia z Egypta (2Moj 40,2.17). Potom všetko zasvätil Bohu prostredníctvom oleja na pomazanie – vrátane Árona a jeho synov (2Moj 40,9.13–15). Prešiel cez svätyňu svätých, svätyňu a nádvorie a všetko to zasvätil Hospodinovi. Prostredníctvom tohto procesu slávnostne uviedol bohoslužby pre celú svätyňu (pozri tiež 4Moj 7,1). Až počas pomazania a posvätenia svätostánku mohol Mojžiš vstúpiť do svätyne svätých. Až potom tam mohol veľkňaz konať službu každý rok v Deň zmierenia (3Moj 16,2.17).

Pri troch príležitostiach biblický text uvádza, že bolo dokončené určité dielo: (1) na konci týždňa stvorenia Boh podčiarkuje dokončenie svojho stvoriteľského diela (1Moj 2,1–3); (2) po dokončení svätostánku biblický text vyhlasuje: „Tak dokončil Mojžiš toto dielo.“ (2Moj 40,33) a (3) je to vyjadrené aj vtedy, keď Šalamún dokončil prácu na chráme (1Kráľ 7,51).

Toto spojenie medzi Božím dielom stvorenia a svätyňou Izraela poukazuje na vesmírny rozmer plánu spasenia. Odkazuje na čas, keď bude Hospodin prebývať s vykúpenými na novej zemi v Novom Jeruzaleme, ktorý je „Božím príbytkom“ (Zj 21,2.3; porovnaj s Zj 22,1–4).

To, že Boh naplnil svätostánok svojou slávou (2Moj 40,34), bolo veľkým vyvrcholením udalostí, ktoré sa začali narodením Mojžiša a pokračovali porážkou egyptských bohov počas desiatich rán, útekom z Egypta, porážkou egyptskej armády a napokon Božím zjavením na vrchu Sinaj.

- Akým spôsobom môžeš dnes prežívať Božiu prítomnosť? Prečo je dôležité, aby bolo stretávanie s Bohom tvojou každodennou skúsenosťou?

APLIKÁCIA

JEŽIŠOVO PREBÝVANIE S ĽUĎMI

Vtedy oblak zakryl stan stretávania a Hospodinova sláva naplnila príbytok. (2Moj 40,34)

To Slovo sa stalo telom a prebývalo medzi nami a my sme videli jeho slávu, slávu, akú má od Otca jednorodený Syn, plný milosti a pravdy. (Ján 1,14)

¹Videl som nové nebo a novú zem, lebo prvé nebo a prvá zem sa pominuli a ani mora už niet. ²A videl som, ako z neba od Boha zostupuje sväté mesto, nový Jeruzalem, pripravené ako nevesta ozdobená pre svojho ženícha. ³Od trónu som počul mohutný hlas: „Pozri, Boží stánok medzi ľuďmi. Boh bude s nimi prebývať a oni budú jeho ľuďom; on sám, ich Boh, bude s nimi.“ (Zj 21,1–3)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Ako úvodný text (Ján 1,14) spája Kristovo vtelenie s Hospodinovým prebývaním vo svätyni?

Vtelenie Ježiša je tajomstvom a zároveň predmetom hĺbania, ktorému sa vykúpení budú venovať celú večnosť. Podľa apoštola Jána tým, že Kristus vzal na seba naše telo, ukázal, že s nami prebýva hmatateľným spôsobom. Ježiš sa tu v tele podobá Bohu Starej zmluvy, ktorý prebýval s Izraelitmi vo svätostánku na Sinaji a na púšti, keď putovali do zaslúbenej zeme.

Počas svojho vtelenia Ježiš prebýval s celým ľudstvom. Aká nevysvetliteľná výsada! Večný Boh k nám zostupuje ako jeden z nás, aby nás uistil, že je skutočne „Emanuel... Boh s nami“ (Mat 1,23).

V Mat 18,20 Ježiš povedal, že ak sa dvaja alebo traja zhromaždia v Jeho mene, bude tam medzi nimi. Kristus je so svojím ľudom prostredníctvom prítomnosti Svätého Ducha aj dnes. Pozýva svojich nasledovníkov, aby vstúpili do dôverného vzťahu s ním: „Hľa, stojím pri dverách a klopem. Ak niekto počuje môj hlas a otvorí dvere, vojdem k nemu a budem jesť s ním a on so mnou.“ (Zj 3,20)

Čo nám predstavujú ďalšie úvodné verše (Zj 21,1–3)?

Nový Jeruzalem zostúpi z neba na zem. Mohutný hlas hovorí: „Pozri, Boží stánok medzi ľuďmi. Boh bude s nimi prebývať a oni budú jeho ľuďom; on sám, ich Boh, bude s nimi.“ (Zj 21,3) V Novom Jeruzaleme nie je žiadny chrám (Zj 21,22), pretože celé mesto je chrámom, Božou svätyňou. Dĺžka, šírka a výška mesta sú rovnaké (Zj 21,16), ako to bolo v prípade najsvätejšieho miesta vo svätyni. Svätyňa svätých mala tvar kocky so všetkými stranami rovnakými (približne štyri a pol metra). Vo svete bez hriechu, smrti a utrpenia budeme po celú večnosť prebývať v bezprostrednej prítomnosti nášho Boha.

APLIKÁCIA

- **Keď uvažujeme o všetkých zaslúbeniach, ktoré sme dostali v Ježišovi a prostredníctvom Neho, naše srdce je naplnené radostným očakávaním. Ako sa môžeme naučiť vydržať, až kým nenastane čas naplnenia týchto zaslúbení?**

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Na úsvite dejín* si prečítajte druhú časť kapitoly „Stan stretávania“ (PP 353–358; NÚD 166–169).

„Výstavbe svätyne predchádzal božský akt vykúpenia, teda vyslobodenie Izraela spod zotročujúcej moci Egypta. Potom nasledovala Božia ochota vstúpiť do trvalého zmluvného vzťahu so svojím ľudom. On sa mal stať ich Bohom a oni sa mali stať Jeho ľudom (2Moj 6,7). Zákon zmluvy definoval, aký vzťah majú mať ľudia k Bohu a k sebe navzájom. Svätostánok bol skutočne miestom stretávania Boha a Jeho ľudu. Až po vykúpení a vytvorení trvalého spojenia s Bohom prostredníctvom zmluvy mali ľudia prístup k Bohu v Jeho príbytku.“ (Andrews Bible Commentary, Old Testament, „Exodus“, s. 226)

Ellen Whiteová opisuje cieľ bohoslužieb vo svätyni nasledovne: „Takto boli ľudia obradmi, ktoré sa konali vo svätostánku, každý deň poučovaní o veľkých pravdách týkajúcich sa Kristovej smrti a služby. Raz v roku sa potom ich mysle upriamili na záverečné udalosti veľkého boja medzi Kristom a satanom, keď bude vesmír konečne očistený od hriechov a hriešnikov.“ (PP 358; NÚD 169)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Ústredným bodom bohoslužieb vo svätyni bolo prelievanie krvi. Obetovali sa rôzne druhy zvierat a ich krv sa používala takmer pri všetkých chrámových rituáloch. Čo symbolizovala krv obetí a na čo všetky tieto obete v konečnom dôsledku poukazovali?
2. Bolo naozaj úžasné, že Boh, Stvoriteľ vesmíru, prebýval vo svätyni uprostred svojho ľudu. O čo úžasnejšie je, že prišiel prebývať medzi nás ako jeden z nás – ľudská bytosť. Už táto skutočnosť samotná bola úžasným prejavom Kristovej lásky. Čo sa stalo potom, je naším chápaním úplne nevysvetliteľné: Kristus obetoval seba samého ako obeť za hriech. Zomrel za nás. Čo sa z toho dozvedáme o Božom charaktere? A čo nás to učí o tom, ako veľmi nás Boh túži priviesť spasených do Jeho večného kráľovstva?
3. Prečítajte si text Heb 8,1–6. Čo tieto verše hovoria o spôsobe, akým pozemská svätyňa zjavovala, čo pre nás Ježiš teraz robí v nebeskej svätyni?